

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

II. nedelja po Sv. treh kraljih.

(Jezusovega imena.)

Dano mu je bilo ime Jezus.
(Luk. 2.)

Ponositim veseljem praznuje marsikdo svoj imendan in prijatelj ter prijateljice mu hité donášat svojih v lepe besede nakičenih voščil. — Tako med nami in nikedo ne bi oporekati hotel takim prijaznjivim navadam.

A eno ime je, ki pa stoji toliko nad vsakim, katerim si že bodi imenom, kolikor so nebesa viša nad zemljo; kolikor je božje nad človeškim: „zakaj nobenega drugega imena pod nebom ni danega ljudem, v katerem bi zamogli izveličani biti.“ (Dej. apost. 4, 12.) To je presveto ime Jezus.

Sv. Avguštín piše o tem imenu naslednje besede: „To ime svojega Odrešenika sem od mladosti sprejel v svoje srce in kar je bilo brez tega imena — naj še tako mično in modro, to me popolnoma razveseliti nikoli ni bilo v stanu.“

Če veliki cerkveni učenik tako trdi, prikladno bo, da godovni njega dan tudi mi premislimo: Kako šne moči da je ime Jezus vso krščansko dobo bilo do človeških src; in kako šne moči bodi torej do nas danes.

Jezus, t. j. Izveličar ali Odrešenik, je ime večvečenega božjega sinu, ko je prišel na zemljo. — Da bi si zaslužil to ime, odrešil nas je na lesu sv. križa. To odrešeniško ime je v nadpisu nosil križ, na kojem je

umirajoč zapuščal naš Izveličar po sebi osvojeno dolino solza. S tem odrešilnim imenom je Jezus vstal od mrtvih in šel v nebesa.

Kako je zažareti morala luč tega sv. imena v očesih navzočnikov — pravi sv. Bernard — ko je kakor blisek izšlo to ime iz Petrovih ust, ozdravilo hromorojenca; razsvetilo pa veliko množstvo slepcev na duši. Ali ni ime Jezus plamenelo v občinstvu, ko je Peter do tega hromca ob tempeljskih Salomonovih vratih govoril ognjevite besede: „V imenu Jezusa Krista Nazareškega vstani in hodi!“ (Dej. ap. 3, 6.) Tako sv. Bernard. Da svetilo psv. Jezusovega imena nese do vseh narodov, odločen je bil apostol Pavel. In kaj je vsem ostalim apostolom čudežnejšega bilo, nego to psv. ime? Saj jim je Gospod sam božest tega imena zatrdil govoreč, da bodo v njegovem „imenu hudobne duhove izganjali; nove jezike govorili; kače prijemali; in ako kaj strupenega pijejo, ne bo jim škodovalo; in na bolnike bodo roke pokladali in bodo ozdraveli“. (Mark. 16, 17, 18.)

In res so apostoli kojkoj spoznali, kako vse premorejo v moči Jezusovega imena. Zato so se brez skrbi podajali v vsako nevarščino; ker z njimi je bila pomoč jim dana v imenu Jezus. To ime je bilo vselej nad njimi — njihov ščit jim je bilo ime Jezus; njihova bramba; njihov up.

To isto ime kakor apostoli — psv. ime Jezus — je nosil v svojem notranjem apostolom učenec; mučenik in škof Ignacij. Ker so ga morali preganjalci, naj Jezusa za-

taji, odvrnil jim je v ognjevitih besedah: Ime Jezus ne izgine od mojih usten. Ko so mu pa — da bi se rogali takemu izraževanju — zagrozili z odglavljenjem, nadaljeval je v tej isti podobi: Da, mogoče vam je odtrgati ime Jezus od mojih ust; nikakor pa in nikedar mi ga ne izkoreninite iz mojega srca.

Kar apostoli in mučeniki prvih časov, to isto je spoznal tudi apostolski mož novejšje dobe: sv. Bernardin iz Siene. — Na svojih verskih potovanjih je namreč prišel v italijansko mestece ter dobil tam moža, ki je natiskoval karte za igranje. Bernardinu pa je bilo posebno na tem, da bi odpravil ta čas povsod tako razširjene igre za denar. Sv. Bernardin ga je vprašal: Ne umevaš li nobene druge umetnije? Natis-kalec je odgovoril: Nobene. — Bernardin je nadaljeval: Če hočeš izvesti, česar ti svetujem, preskrbljen boš popolnoma za svoje življenje. Bernardin je vzel ob teh besedah v roke črtalnik. Na kartni papir je zarisal z njim okrog. V ta okrog je naredil začetne črke imena Jezus in obdal te črke z žarki. Tako učini, moj sin — rekel je na to kartaču — in gotovo ti vse dojde, česar boš potreboval za življenje. Mož je vbogal svetnika in res mu je bila ta kupčija hasnoviteja od vseh njegovih poprejšnjih.

* * *

Dragi! Ta umetnija, kakor jo je svetoval kartaču sv. Bernardin, bodi nam vsim priporočena: vdolbimo si vsi mi ime Jezus v svoja srca. Saj je to sladko ime Jezus ime miru — ime resnice — ime ljubezni in življenja.

Sicer tudi na zemlji premoremo dosti sladkih imen. — Komu ni blago prijateljevo ime; katere prijateljice ne razveseli prijateljičinega imena spominj? Kateri imeni sta na zemlji draži človeku od materinega in očetovega imena? Katero ime vzradosti dobrega človeka srce trajneje, nego dobrotnikovo ime — ali ime onega, o katerem smo prepričani, da nam želi vse dobro? Ali ime tistega, o katerem vemo, da nam je bil svetom in dejanjem že večkrat desna roka ter nam je to isto biti vsak čas pripravljen?

A ime Jezus, to pa ni zemsko, to je nebeško ime. Ono je po besedah sv. Bernarda „med v ustih; pesem v ušesih; vesel vsklik v našem srcu.“ Ono ni le sladko; ono je presladko ime. Vse zemeljsko nam mora izginiti pred tem nebeškim imenom — in bodi nam to še taka sladkoba v srečnih urah našega življenja tu na zemlji.

Zato nam vleva apostol v svojem listu do Kološanov: „Vse karkoli včinite z besedo ali z dejanjem: vse storite v imenu Gospoda Jezusa Krista.“ (3, 17.)

Blagor ti torej, če ti je znana postala moč Jezusovega imena — blagor ti, če si se kakor ob času veselja isto tako tudi v dobi trpenja — prav v vsem klicati navadil iz vsega srca: Jezus. Amen.

Čudežna moč presvetega Jezusovega imena.

Vsak, kedor bo klical ime Gospodovo, bo rešen.

(Joel 2, 32.)

Ime Jezus je ime čudežne moči, katero okusi stoterni, ki ga na pomoč kliče: saj je to ime njega, ki je kralj nebes in zemlje, pred katerim se pripogibajo kolena vseh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo.

Ime Jezus je naša pomoč, naša tolažba v bitkubah in težavah našega življenja.

Ure žalosti in bitkosti, ure trpenja in nadlog napočijo prej ali slej v tej solzni dolini. Saj je vse to potrebno po naukih Jezusa Krista, kakor so potrebni solnčni žarki vinski trti. Človeško sree bi napolnilo trpenje z ozkosrčnostjo, nestrpjivostjo in obupom, ko bi videlo, da svet ne more pomoči. Toda ime nam je dano, ime, ki je sedež in vir vse tolažbe in pomoči. To je ime onega, ki kliče neprestano: Pridite k meni vsi, ki ste vtrujeni in obteženi, jaz vas poživim. (Mat. 11, 28.) Ako mislimo na to ime, olajšajo nam že misli same naš križ. Saj vemo, da je nosil on težji križ, nego mi, z neskončno potrpežljivostjo. On je trpel in nosil križ in šel v slavo božjo; on je vse trpenje prenašal prostovoljno, on je govoril vsem trpinom: Blagor žalostnim, po-

tolaženi bodo.» (Mat. 5. 5.) — A večja moč, nego je ta, čudežna moč je v tem imenu. Božji Izveličar pravi sam: V mojem imenu boste prijemali kače in ako boste kaj strupenega pili, ne bo vam škodilo. V imenu Jezusovem so apostoli in svetniki ozdravljali bolne, delali čudeže. Čudežno moč tega imena je občutil hromi ob vratih Jeruzalemskega templja. To moč pr. svetega imena bomo občutili vsi, ako se v živi veri in trdnem zaupanju zatekamo do njega in ga kličemo na pomoč. Ako pa nam vse eno odloči nadloge in trpenje, občutimo v tem tolažbo in krepilo, da voljno vstrajamo, dokler Bog hoče. Ime Jezusovo je delalo mučenike srčne, z imenom Jezusovem na jeziku so prestali najhujše in dolgotrajne muke in mučeniki so sami mučili svoje mučitelje, ki so prej jenjali mučiti, nego mučeniki umirati.

Ime Jezusovo je naša moč v izkušnjavah. Sovražniki našega izveličanja nas obdajajo vedno in močnejši so nego smo mi. A močnejše in mogočnejše nego so vse sovražne moči je ime Jezusovo. V imenu Jezusovem so apostoli hudobne duhove izganjali in pobegnili so. Ker močnejši pride nanj, vzame orožje, na katero je zaupal (Luk. 11. 28.) in in ta močnejši je Jezus, ki je strah hudobnemu duhu. Puščavniki v puščavah in svetniki so okusili te boje, a so zmagali z orožjem imena Jezusovega, ker resnične so besede: Vsak, kdor bo klical ime Gospodovo, bo rešen.

Ime Jezusovo je ono ime, ki dela naše molitve Bogu prijetne: ime njegovo naj se glasi v naših molitvah in vslišane bodo, Bog sam je rekel, da mu všečuje Jezus in zato tudi naše molitve in prošnje, katere se vrše v njegovem imenu. »Ta je moj ljubljeni sin, nad katerim imam svoje dopadenje.« (Me. 1. 11) tako govori Bog in zato govori Krist, oziraje se na te besede: Resnično vam povem, karkoli boste prosili Očeta v mojem imenu, vam da.» (Iv. 16. 23.) Zato sklepa sv. cerkev vse svoje molitve s prošnjo: »Po Jezusu Kristu Gospodu našem«.

Ime Jezusovo kličimo zlasti v smrtnem boju, v smrtni uri. Ura smrti je za nas važna, a je težka, strašna. To je ura, v kateri se dopolnijo apostolove besede: Človeku je določeno umreti, po smrti pride sodba. (Heb.

9. 17.) To je ura, v kateri drevo življenja pade in obleži na srečnem ali nesrečnem kraju. Zopet nam je takrat ime Jezusovo ime polno tolažbe in sladkega upanja. Ako se strašimo pred sodbo, zatečimo se do Jezusovega imena, ker nihče drugi nego Jezus sam bo naš sodnik. Saj oče ne sodi nobenega, vso sodbo je izročil Sinu. (Iv. 3. 22.) Ako izgovarjamo polni vere in zaupanja, polni ljubezni in resničnega kesanja ime Jezusovo v zadnjih izdihih, gotovo bo Jezus naš milostljivi sodnik. Zato so izdihnili svetniki tolikokrat svoje življenje z imenom Jezus na jeziku. Isto nam priporoča tudi sv. cerkev. Sv. apostol Pavel je zaklical, tako nam pripoveduje legenda, trikrat ime Jezus, ko je mahnil rabelj z mečem po njegovem vratu. »Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo,« s temi besedami je končal mučenik sv. Štefan.

O da bi tudi mi z imenom Jezusovim na jeziku zapustili ta svet in se preselili v večnost. Taka naša smrt bi bila gotovo srečna. Saj je vsak, ki kliče ime Jezus, gotovo rešen. Ime Jezusovo je mogočno, sveto ime, ime, ki veže nebo in zemljo. Častimo to presveto ime, hvalimo in slavimo je, vanj stavimo svoje zaupanje in srečo, in ne bomo osramočeni. To ime je naša moč, naše upanje v življenju in smrti.

L. P.

III. nedelja po Sv. treh kraljih.

Glej, da nikomur ne poveš
(Mat. 8.)

Krist dobrotno očisti gobovega ter mu vелеva, da naj nikomur ne pravi o tej zadobljeni sreči. Besede: »Glej, da nikomur ne poveš« (Mat. 8. 4.) ne pomenjajo: naj poprej gobavi sedaj prejete dobrote pozabi, nego le bolj sam pri sebi naj očiščeni hvali Boga; v svojih mislih naj si vedno budi spominj ozdravljenja. So namreč taki bolj zaprti ljudje, ki jim gre globočje do srca, kadar ne govorijo drugim na okrog.

Prav tako hvaležna morata biti Gospodu današnja stotnik in hlapec. Kako bi si pa tudi nehvaležno mislili stotnikovo blago naravo; nehvaležnega njega, ki v svoji ponižnosti govori besedo, da jo rabi sv. cerkev

sedaj ob razdelitvi najsvetejšega svojih zakramentov.

Kakor ropajoča zver je nehvaležnost, ki se prikrađa med ljudi in raztrga vse, kar jej pride nasproti. — Nehvaležnost otuja srca ljudem med seboj: prepir, jezo, sovražstvo, obrekovanje rodi in Boga ne porajta. Hvaležnost pa nas ljudi zedinjuje in nas zedinjuje z Bogom.

Premišljujmo zato v svojo spodbudo danes: 1-vič — Kako naj bomo hvaležni Bogu in 2-gič — Kako naj bomo hvaležni ljudem.

*

1-vič. Kako naj bomo hvaležni Bogu.

Ni dosti, dragi, da samo pregleduješ božje stvarstvo. Vprašati se moraš tudi ob takem pregledovanju: Čemu je Bog stvaril zemljo in nebo? Čemu na nebesu solnce, luna in zvezde? Čemu izhajajo in zahajajo zvezde in se giblje vse stvarstvo v tem mogočnem redu? Čemu je vstvaril tice v zraku, čemu ribe v morju in v vodah; čemu živali po zemlji in drevesa, zelišča in cvetice ter stvarja vse to še danes? Čemu je božji sin postal človek; bival tri in trideset let na zemlji; zakramente vstanovil in apostole razposlal v vse dele sveta? — Tako, dragi, se vprašuj prav pogosto in preveriš se, da vse, kar vidiš krog sebe, je božja ustanovitev, ali za tvoj časní, ali pa za tvoj večni blagor.

A kaj, ker je nehvaležnosti na zemlji tako obilo! V podobah nam jo kaže večkrat tudi narava. — Gilej morje v se sprejema vse mogočne reke in njihova voda, akoprav poprej sladka, v morju ogreni. Tudi vsem rekam, ki se stekajo vanje, odvzame morje ime: Donava se ne imenuje v morju več tako in Sava tudi ne več svojim imenom. Torej niti toliko, da bi ostalo in.

Enako kakor morje z vodami, enako ravna mnogokrat tudi človek. Vse podeljene si milosti pokvari. — Bog mu je vstvaril bistro glavo; toda z njo si izmišljuje, kar je pregrešnega. Drugi zopet je prejel od Boga trdno zdravje, a končuje je z neredom v jedi in v pijači. Tretjemu je zgovernost v dar; a kaj, ker govori le, kar

je nepotrebno in večkrat pregrešno. Četrta ima obilo zlata in srebra; toda rabi je v izpodtakljivo življenje. — Čudili se ne bomo, da po takem ravnanju razžaljeni Bog človeku odtegne pomoč, ter mu pošlje mesto dobrot tisočernih nezgod — kakor so bolezni; smrt; nesreča na polju; nesreča na kupčiji; povodenj in požar — nesreče povsod! Saj zbolí tudi kralj Ezekija, da so se bali njegove smrti, ko namreč po svoji srečni vojski zoper Asirijane zabi tega, kar je najpotrebnejše bilo — zahvale Bogu!

A dragi! Mi pa hočemo od slej za vsak prejeti dar izrekati Bogu zahvalo, ter se kakor taki dobri otroci vredni skazati novih dobrot.

2-gič. Kako naj bomo hvaležni ljudem.

V naravi celo, med neumno živadjo, se nahaja pogostokrat hvaležnost. Nekedaj, tako pišejo, sta se bojevala lev in kača. Zadušila bi bila leva krog njega ovita kačavelikanka, ko ne bi bil prišel ob tej priči vojak in kače zabodel. Od tega trenutka, — tako povest nadaljuje — je hodil rešeni lev vedno za vojakom, ter mu bil v vsakojako postrežbo. Nekokrat se je moral vojak podati na morje. A lev, za svojega dobrotnika se boječ, je planil v vodo in plaval za barko tako dolgo, dokler ga niso zapustile moči — in ni poginil v morju. Tako v naravi med brezumnimi stvarmi.

Narava je že sama vdihnila postavo v nas, ki jo potem božja zapoved vrtrjuje z besedami: „Spoštuj svojega očeta in svojo mater.“ (II. Moz. 20, 12.) Obljuba pa, če to storimo, se glasi: „Da boš dolgo živel na zemlji.“ (II. Moz. 20, 12.) — A kakošni pa so časih otroci do starišev? Odgovor: Večkrat nepokorni; dvignejo se zoper stariše — zoper nje govore in jim celo žugajo. — Nesrečna roka, vredna da se posuši na tej priči, ki sega nad očeta in mater. Nekaterim so stariši le lestvica, po kateri se gre zmiraj više, da se pride do zaželenega konca. Ko so se povzdignili s pomočjo očetovih denarjev do odličnega mesta — vržejo proč to lestvico, očeta pozabijo in ga morda več niti ne poznajo v potrebi.

Kako se vedejo časih ljudje do dobrotnikov, do prednikov? — Bere se o škofu na angleški zemlji. Vzel je mladeniča, ki ni imel nikamor, v svojo hišo. Celo boter mu je postal in ga je, kakor je botrom dolžnost, poučeval v sv. veri ter mu sploh delih vseh dobrot. Danci so prihrumeli in nenavadno divljali po Angleškem. Prišel je v ječo tudi škof-dobrotnik ter bi bil moral, da bi se bil rešil, odšteti veliko svoto globe. Ker ni mogel plačati, tirali so ga iz ječe, da bi ga kamenjali. In kedo je bil prvi, ki si je upal nad častitega škofa? Poslušajte in strmite: Mladenič, ki ga je nekedaj sprejel na svoj dom — ki mu je bil bolji oskrbnik, nego morejo to velikokrat lastni stariši — ta mladenič je planil nad svojega največjega dobrotnika in ga umoril sekiro.

* * *

Mi pa, dragi, prosimo danes Boga, naj ne dopusti, da bi kedaj pozabili njegovih nebeskih dobrot.

Prosimo ga, da bi nikedar nehvaležni ne postali starišem, dobrotnikom, prednikom sploh nikomur, ki nam dobro stori.

Le oni, ki vsak trenutek gleda na Boga nad seboj in ki se vsak čas ozira na blage ljudi krog sebe — le oni je dober človek. To pa hočemo biti vsi mi. Amen.

Božični prazniki v nebesih.

Pred mnogo leti je bila v mali vasiel revna družinica, katera je imela priprosto bajtico brez posestva. Pečali so se s prodajo vžigalic in mila. Živeli so silno revno, reči se sme: v beraštvu. Pred par tedni umrli so stara mati, katero so imeli otročiči nepopisno radi. Vedno so jim pripovedovali ljube pravljice, osobito pa o njihovih prihodnjih dneh na zemlji, o večnosti in o nebesih. Tako so pazljivo poslušali unučki in unukinje staro mater govorečo že s tresočim se in bolj mrtvaškim glasom. Kaj ne, draga stara mati, tam gori bomo tudi mi, oj tam gori?

Pritiskala je zima mraz in lakota na revno hišico. Zato veli oče starejši hčerki: Tole torbico polno vžigalic vzemi ter idi

vselej na desno hodeč skozi gozd v sosedno vas in prodajaj vsako škatljico za krajcar. Košček kruha imej za popotnico; saj to je zadnji, ki ga imamo doma.

Tudi mlajša dva sta morala iti od hiše do hiše, kajti lakota je bila vedno strašnejša.

Premišljevala je na potu skozi gozd baječa Pavlica: bode li kmalu sosednja vas; kaj ko bi me tu cigani dobili, ki bi me vzeli seboj; kako neki bom prodajala vžigalice?

Mračilo se je že in deklica je hitela kar mogoče. V popolni noči je dospela v tujo vas ter potrkala prvi hiši na vrata. Nobenega glasu. — Odprite, prosim, meni je silno mraz in kako sem lačna!

Nekoliko je še čakala potem — potem šla počasi dalje. Morda bo kmalu druga hiša — odprejo mi pa tam? Pod noga mi škriplje, nič več jih ne čuti, da bi se mogla vsaj tam nekoliko ogreti!

In glej — v bližini zopet hišico, ta mi bo v pomoč. Z največjim zaupanjem potrka revica na vrata meneč: sedaj mi odprejo. A zopet nobenega glasu.

Saj je tamle mala bajtica, morda se me usmili kedo. — Še enkrat in slednjič potrka. Vsede se na klopičo pred vrati čakajoč rešitve. Mraz — oh mraz vzklikne že na pol otrpnela. Kaj, ko bi vžgala eno vžigalico in se pri njej pogrela. Oče me bodo kregali in mama, če potratim to eno vžigalico.

Noč je bila čarobna, brezštevila zvezd je migljalo; od druge strani je prihajala luna. Čarobna ta zimska noč! Zunaj ta svitla noč: v preomžnjakov hišah pa šum in vrisk in radost.

Dekletce držeč gorečo vžigalico, katera ji prijetno ogreva mrzle ročice, se zamisli v zlate sanje. Tu vidi, da so ji odprli krasno sobano, kjer je vse v nepopisni radosti. Tam stoji prebogato božično drevesce, polno lučic, katere prižigajo angelji. Miza pa je pogrnjena z vsakovrstnimi jedili. Takih jedil ona še ni videla. Sree jej take radosti še ni občutilo. Navzočniki pa so se veselili, trobentali in peli. Gloria — čast Bogu na višavi. Kar zagleda v tej sijajni družbi tudi ljubo staro mater, ki so jej tolikokrat pripovedovali o takih sobanah. O ljuba stara mati! jaz ostanim tudi tu, ne grem več domu.

Vžigalica je polagoma gasnila —
 Pavlica ni več trpela niti mraza, niti lakote
 — bila je poleg ljube stare matere: v nebesih.
 Gospica Lidija.

Zgodovinske črtice iz Bele Krajine do l. 1374.

Pozdravljena krajina brežna,
 Rojakov mojih belih dom!
 Anton Medved

(Dalje.)

Stvar se je kmalu zasukala. L. 1352 je umrl marljivi Ivan goriški. Niso nam prišle v roke beležke o prepiru, tako da nam ni znano, kako se je končal hudi razpor. So se li izobčenci spravili s cerkvijo in zakaj se je to zgodilo, nam je neznano. Iz življenja Nikolaja I. 1350—1356 škofa zagrebškega jasni, da se je pravda in prepir nadaljeval še pod njim. Stvar se je menda poravnala leta 1358, v času škofovanja Štefana III. od l. 1356—1375, ki je živel dolgo po končanih prepirih glede desetine s križniki. Odskodbati so morali križniki kapitul vsako leto s tremi markami tres Marcas. Ali je Henrik opovski dočkal izid pravde ali ni, ni dognano. Mogoče se je končal prepir pod njega naslednikom Ivanom Trebanjskim, katerega je bil prezentoval deželni komtur avstrijski Rinchensburški po smrti Opavskega in ga oče Nikolaj 15. februarja 1358 imenoval župnika pri sv. Petru v Črnomlju.

Na ta način se je oprostila Bela Krajina zagrebške duhovne nadvlade ter prišla pod oglejske patrijarhe skoraj v istem času, no malo prej, predno je prišla pod svetno vladavost avstrijskih habsburških vojvod. Tako smo se prerili skozi zamotane svetne in duhovne razmere do časa, ko ima Bela Krajina enotne gospode: v cerkvenem oziru oglejske očake, v svetnem avstrijske vladarje. Odslej se dosti lažje zasleduje njena zgodovina, a žalibog po kratkih dneh zlatega solnca, ki ji je sijalo od začetka pod Habsburžani zakrijejo temni oblaki njegove blagodejne žarke in nebo se prevleče z hudournimi oblaki turškega nasilstva. Toda o tem kedaj pozneje.

Pod mogočno svetno vladavostjo očetovsko roko dobrih Habsburžanov stoji Krajina še sedaj — Oglej pa je v teku stoletji prišel ob duhovno vladavostjo. Pač vse se spreminja — zagrebška škofija se je umaknila oglejski, oglejska sama pa ljubljanski, domači. V 14. stoletju je stal oglejski patrijarh na vrhuncu svoje svetne in duhovne slave. Vender z vrhunca počasi strmoglavi, dokler mu ne uniči v letih 1418—1420 beneški lev svetne oblasti. Z njo pa je ginila tudi cerkvena veljava očakov. In to je umljivo. Benečani so se odslej umešavali v izvolitev vsakterega očaka in strogo so pazili, da je bil na očakovi stolici republiko benečanski vgođen, sosednji Avstriji več ali manj nasproten gospod. In prav s tem je izgubil patrijarh v avstrijskih, posebno v slovenskih deželah veliko vpliva, kar je bilo cerkvi in vernikom v izdatno škodo.

(Dalje pride.)

„r.“

Stara slovenska molitev na čast Materi božji svetogorski.

Prednaslovni list Paglovčeve knjige »Svesti Tovarsh«, ki je vnovič izšel leta 1767 »k nuzu mladim, inu starim, ledig, inu sakonskim, gmein, inu delounim ludem«, in ga shranjuje pisalec teh vrstic v svoji knjižni zbirki, je opremljen z izvirno molitvijo, pisano z lepimi potezami in izvirajočo iz poslednjih desetletij 18. veka. Glasi se takole:

Molitu k' te zhesheni Materi Bofhje na Svet Gor'.

O nar sveteishe, in prezhisti mati Bofhja, mogozhna pomozhniza te prefvete Troize, Jleft renn grefnik na tvojo mehkuft savupliu, ktera fi ti skus to nadoshno pastarizo napovedala, katiri se ti na Svet Gor per Goriz perkafeozh sa poveidala: povei letem folku, de bo on men', tukei eno Zirku isydou, inu gnade pogirvon. Jleft se poftavim is ponishnem Serzam pred tron tvoje milofiti prosejosh, deb' ti meni per tvojmu Boshjimu Synu to gnado N: N: sprosila, vender pred ufsem, de bi jleft pravo pokuro zhes moje grehe fturu, Serzhno lu-

besen*) Bofhjo, obstajene v' dobrim možnu sraunstajne v moji smertni uri ladobiu: debi jeft po premaganih fourashnih padzou skus tvojo varvajne, inu rounajne tega vezhniga isvelizhajna ureden biu. Amen.

Pod molitvijo je nalepljena majhna okrog-lja vinjeta predstavljajoča višarsko Mater božjo.

B.

*) Prvi zlog te besede „lu“ je dvakrat napisan.

Zrnje.

Marijino ime — strašno ime. O junaški devici orleanski, Joani d' Arc, se bere, kako je zadostovalo le imenovanje njenega imena, da so bežali sovražniki. Veljala je za nepremagljivo. Zastonj so se vojskovodje trudili pomiriti vojake. Klic Devica gre, jim je vzel ves pogum. — To ime je bilo ime čiste in svete device, katero je Bog poslal Francoski v rešitev iz stisk.

Brez primere mogočnejše je ime Marijino! To je ime brez madeža spočete Device in Matere božje, ime kraljice nebes in zemlje, to je ime one, o kateri je prorok začuden vzklíknil: Kdo je ona, ki vzhaja kakor jutranja zarja, lepa kakor solnce, strašna kakor v rejena vojskina truma? — Da ime Marija, je ime device, ki je poslana od Boga v rešenje vsega človeštva. Ni čuda, da že ob zvanju njenega imena beži sovražnik našega izveličanja. Kaj čuda, da že sam klic Devica gre, zapodi v beg celo peklo.

o. Kazimir.

Kako se preganja dolg čas. Blaženi Klement Marija Dvořák je bil že kakor otrok velik prijatelj molitve. Nikakor ni mogel razumevati, da nekateri molijo neradi. Večkrat je spremljal po kakem opravku svojo pobožno mater. In mej potjo sta srečavala razne znance. Mati je imela za vsacega prijazno besedo. Povpraševala je to in ono, kje je ta in ta, kaj dela in drugo. Otrok je pazno poslušal pogovore. Največkrat je slišal besede: Kaj hočemo drugzega, le da ni dolg čas. Ko sta z materjo nadaljevala svojo pot, potrese jo za krilo in pravi: Ti, mama, zakaj so pa ti, s katerimi si govorila, večkrat izgovorili besedo: dolg

čas: kaj pa je dolg čas? — Mati je odgovorila: Vidiš, ljubi moj, če kedo nima nobenega dela, pa pravi, da mu je dolg čas. Potem se gre izprehajati, ali pa počne kaj drugzega, le da mu gre naprej čas. Deček se začudi in pravi: Ljuba mama, če srečava še katerega, ki ti poreče, da mu je dolg čas, odvrni mu: Moli!

F. G.

Nikoli še ni bolje dokazal. Pred kratkim je imel v cerkvi sv. Barbare v mestu Krakovo o. Peter Moriz pridigo. Govoril je o smrti. Kako neizogibna je, in kako nenadoma pride. Ko je z vso navdušenostjo izgovoril besede: Bodite pripravljeni, ker ne veste ne ure ne dneva, je omahnil in umrl.

F. G.

Čemu je vera? Voltaire je prepovedal svojim gostom vpričo služabnikov zabavljati zoper vero, boje se, da bi ga takoj nastopno noč ne okradli ali celo usmrtili. Neki Holanec opisuje neverca, ki je na svojem posestvu bogato oskrbel cerkev in župnika in na vso moč pospeševal verski pouk. Zakaj? Zato, ker je hotel na ta način zabraniti tatvine, uboje, pretepe in razuzdano vedenje. Dejal je, da ne more izhajati brez vernih podložnih.

„Kat. list“.

Maršal Ney. Napoleonu I. je bilo v njegovih vojskah ob roki 24 maršalov. Eden izmed teh bil je maršal Ney. Za Ludovika XVIII. ga je francoski parlament radi veleizdaje obsodil na smrt. Zaprl so maršala Neyja v neko sobo v palači luksemburški, kjer sta ga stražila 2 stara grenadirja. Tu se je pripravljala za smrt. Svoje časne zadeve je popolno uredil, duhovsko pomoč pa je odklanjal. Tedaj je rekel eden izmed onih dveh grenadirjev, stari in v mnogih bojih izkušen veterane: Ne delate prav, gospod maršal. Najbolj pogumno sem se takrat podal v boj, kedar sem poprej svojo dušo izročil v božje roke. Po kratkem odmoru mu je odgovoril maršal Ney: Prav si rekel. Dal je poklicati duhovnika, ki mu je podelil sv. zakramente. — In tako je maršal Ney preminol ne le kakor pogumen vojak, nego tudi kakor pravi kristijan. Besede, katere je govoril priprosti grenadir, so nagnile maršalovo srce na pokoro. In tu so se izpolnile besede apostola Jakoba: Bratje moji, ako kedo izmed vas zajde od resnice,

in ga kedo vrne, naj ve, da kedor grešnika vrne od njegove krive poti, reši njegovo dušo smrti in pokrije veliko število grehov.

Župnik Alojzij Kummer.

Iz književnosti.

Kalendar najszvetesega Szrca Jezusovoga na 1905. leto. Cena 60 filerov (30 krajcarov). Szombotel. Cerkvena stamparija.

Ta veliki „kalendar za ljudstvo“ je doživel drugi tečaj. Pod pokroviteljstvom somboteljskega biskupa je prinesel na beli dan dokaj izbranega zabavnega in poučnega čtiva; opremljen je s primernimi slikami — na celu ima lepo podobo nebeške Kraljice z Jezuskom v barvotisku — in pisan v zanimivi ogerski slovenščini, ki jo kazi edinolet madjarski pravopis. Za pesmico „V skušavanji“ stoji na prvem mestu popis „pobožnosti k sladkomi srci Jezusovomi“. Nato so lepo označeni „častilci presv. Srca iz časa francoske reberije“ (prekucije). Tu se nam predstavlja nesrečni kralj Ljudevít XIV., ki je gojil prav posebno zaupanje do Jezusovega presv. srca. „V presv. Srce Jezusovom je smrt sladka“ in „Drobtinice od Srca Jezusovoga“ — so krepki izpodbudki na njegovo čiščenje. Sestavek: „Najplemenitejši dar boži nepoznani“ razpravlja o daritvi sv. maše, njenih sadovih, o načinu, kako naj jo darajemo. Potem je še dolga vrsta prikupnih in jednatih spisov: o plamenicali cesarja Nerona, zgledi iz življenja starodavnih kršćenikov, razne povesti, zgodovinske in životopisne črtice, poučna razprava o trsu in goricah, poročilo: Japansko-rusúska bojna, zgodbe minullega leta, smešnice i dr. V članciču „Hrana duševna naši slovenov“ poroča vrednik, kako se je godilo prvemu tečaju „Kalendarja“. Razširilo se ga je 4000 izvodov med slovenskim ljudstvom na Ogorskem. To je znamenit vspeh. Ondotni rodoljubi so na-

merjali vstanoviti knjižno društvo za prekmurske Slovence. Dasi se jim ta namera ni posrečila zaradi raznih zaprek, hočejo vendar izdajati poučne in zabavne knjige in jih širiti med ukaželjnim narodom. Bog blagoslovi njihovo plemenito trudoljubivost! I. C.

Ljubljanska škofijska kronika.

Župniki so postali: V Gojzdu tamošnji župni upravitelj č. g. Alojzij Podobnik; v Žabnici č. g. Karol Čik, kapelan v Višnji gori; v Lipoglavu tamošnji župni upravitelj č. g. Josip Šolar.

Kanonično vmešćeni so bili: vv. čč. gg.: Alojzij Podobnik na župnijo Gojzd dne 12. decembra 1904; Karol Čik na župnijo Žabnico dne 15. decembra 1904; Josip Šolar na župnijo Lipoglav dne 20. decembra 1904.

Premešćeni so bili čč. gg.: Josip Brajce iz Trnovca pri Ilirski Bistrici na Soro; Alojzij Vole z Mirne v Trnovo pri Ilirski Bistrici; Matej Kos iz Urkljan na Dobrovo pri Ljubljani; Anton Medved iz Konjšice v Presko.

Odpovedal se je župniji Smlednik ter zaradi bolezni prosil za začasno pokojnino v. č. g. Ivan Dobnikar.

Začasni dopust je nastopil č. g. dr. Ivan Zorč, kapelan na Dobrovi pri Ljubljani.

Stalni pokoj je nastopil v. č. g. Ignacij Šalehar, župnik v Dolenji vasi pri Ribnici.

Umrla sta vv. čč. gg.: Josip Razboršek, župnik v Šmartinu pri Kranju, bivši dekan v Gradu dne 16. decembra 1904; in č. g. Michael Kotnik, kuratni beneficijar v Vogljah, dne 20. decembra 1904.

Po Ljub. škof. listu št. IX. izza 29. dec. 1904.

„Danica“ izlaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Lovro Blažnik-ovi trgovini na Starem trgu in v Ivane Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.